

ELŐFIZETÉSI ARAK:

A kiadóhivatalban átvéve:
 Egész évre... 16 kor.
 Negyedévre... 4 "
 Helyben házhoz hordva:
 Egész évre... 20 kor.
 Negyedévre... 5 "
 Vidékre postán szállítva:
 Egész évre... 24 kor.
 Negyedévre... 6 "

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hétfő és
 ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Nagyvárad, Apáczai-utca 3.

Aszerkesztőség kéziratok visszaadására
 vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a
 kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 8 fillér.

NAGYVÁRAD, szeptember 18.

Szociáldemokrácia és keresztény szocializmus.

Van négy nevezetes városa a nagy német birodalomnak. Nyugatra Zürich és Köln, kelet felé Berlin és Nürnberg. A keresztény szocializmus zászlóvivői az első, a szociáldemokrácia fészkei az utóbbiak. Mindenütt készülnek valamire. Ké legyen a jövő?

Nagy kérdés, mely nemcsak a küzdő feleket érdekli, hanem egész nagy társadalmakat, melyeknek kulturáját tovább fejleszteni, vagy lerontani a civilizáció mai alapjait törekszik — előbbire az első, utóbbira a második. Ki lesz ebben a győztes? Vajjon az előbbinek irányain fog örülni, vagy az utóbbinak romjain fog busulni az emberiség?

Milyen kilátása van a szociáldemokráciának s milyen reményt fűzhetünk a keresztény szocializmus jövőjéhez?

A szabadság kies, bércecs hazájában történt meg egyszer, hogy egy önfeláldozó hős térdhajtás helyett lelőtte a zsarnok póznára tüzött kalapját, azután a zsarnokot magát.

Ugy látszik a céltudatos munka az ujkori szociáldemokrata zsarnokság alól való felszabadításra újra a szabadság hazájában indul meg; — a kalapos zsarnokok táborában pedig nagy a zavarodás. Zürich és Köln a keresztény szocializmus világszervezkedése hajnalhasadásának jelzői; Berlin és Nürnberg pedig a szociáldemokrácia meghasonlásának kiinduló pontjai.

Érdemes a följegyzésre, mi e négy városban történt, vagy még készül.

Az északi és délnémet szociáldemokrácia, melyeknek befolyása hol ilyen, hol olyan alakban nálunk is érvényesül, meghasonlott.

A porosz vidékeken, hol nagyobbak a birtokellentétek, a vasmarku és tüzesnyelvű Bébel forradalmi romantikája jutott fölénybe. Bajorországban és Németország azon részeiben, hol a katolikus néprétegek konzervativizmusa még a szociáldemokrata elvtársakból sem veszett ki

egészen, a számító Bernstein józan mérseklele került uralomra. Már több pártkongresszuson keményen összetűztek, de a pártegység megóvása szempontjából kerülték a vitás kérdések végleges eldöntését. Kerültették a párturalom husos fazékjait, mint a macska a forró kását, de belemarkolni a forróságtól és a másiktól egyik sem mert.

De úgy látszik erősen készülnek arra, kinek vaskalapja kerüljön a póznára? A szociáldemokraták fölfelé megalkuvó szakszervezetei-e, melyek badeni és bajor tartománygyűléseiken elhatározták, hogy a mindenáron való ellenzékieskedés helyett megszavazzák a költségvetés azon tételeit, melyek nézetük szerint szükségesek? Vagy Bébelék forradalmárai, kik a mai társadalom romjain építendő jobb jövő eszközeinek a gyűlölködő osztályharcot, zavargást és romboló tülekedést tüzték ki?

Ezt lesz hivatva eldönteni a Nürnbergben tartandó szociáldemokrata kongresszus szeptember 15-én.

De ez még nem minden.

A készülődés módjai mutatják leginkább a szociáldemokrácia világalma végének kezdetét.

Hogy Bébelék Bernstein számító árulóit leszavazzák, a berliniek költségén a legkisebb falusi pártszervezetből is három delegatust küldetnek ki a nürnbergi kongresszusra. Viszont, hogy Bernsteinék megbúsítsák Bébel forradalmár demagógjainak terveit, megobstruálni készülnek a nürnbergi kongresszust.

Fennhirdetett szociáldemokrata öntudatosság, mely egyrésztől numerusokkal (ha mind zérus is, csak egy egyes legyen előtte — a pártvezér), másrésztől brutális erőszakkal (valóságos rendőri készenlétet rendel ki) akar elintézni elvi kérdéseket: meghasonlásod szükségképeni következménye nem lehet messze, mert az okozat nem maradhat el okától!

Uralmad vaskalapjának póznája inog, soraidból lövöldöznek reá, elfogják-e hamarabb találni?

Más kép az, mely a keresztény szocializmus jövőjéről táru elénk.

A napokban tartotta Zürichben a keresztény munkásság első világkon-

gresszusát, amely n a kiküldöttek egy állandó nemzetközi bizottságot alapítottak. E nemzetközi bizottságba minden megkedvelt százezer szervezett munkás után egy tagot küld. Központi irodájuk Kölnben lesz.

A világkongresszus egyébként ajánlja minden ország keresztény munkásainak, hogy a pártpolitika kizáratásával és felekezeli széttagoltság nélkül alakítsanak keresztény szakszervezeteket.

Minden ország keresztény szakszervezeti alapon tömörült munkásai alakítsanak egy szakszervezeti tanácsot.

S ez országos szakszervezeti tanácsok teljes erejükkel támogatják a nemzetközi bizottságot, mely Kölnben fogja tartani irodáját.

A munka tényleg megkezdődött s első vezetője a nemzetközi bizottság irodájának Stegerwald munkástitkár lett. Az első év fentartási költségeit pedig felajánlották a németek addig, amíg az országos szervezetek hozzájárulásával a nemzetközi bizottság irodájának fentartása rendezve lesz.

A világkongresszus a világ összes keresztény munkásaihoz és munkásnőihez felhívást bocsátott ki.

»A világ összes keresztény munkásaihoz és munkásnőihez!«

A keresztény szakszervezeteknek Zürichben egybegyűlt megbizottai felszólítanak benneteket, hogy azokba a szakszervezetekbe lépjétek be és azokat támogassátok, amelyek a következő célokat tüzték ki maguk elé:

1. A munkások helyzetén javítani — a bér, munkaidő emberséges bánásmód, az egészség védelme és a testi épség biztosítása által;

2. amely szervezetek ezen céljaikat a mai államformák keretében akarják elérni és minden olyan vallási és politikai törekvésnek ellenszegülnek, mely tagjaik meggyőződését sérti;

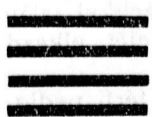
3. amelyek ezen feladatok megoldására a munkaadókra való békés hatást alkalmazzák elsősorban s ha ez nem használ, akkor nyulnak a sztrájk fegyveréhez, de figyelembe veszik mindig az igazságot;

4. amelyek a munkásságnak az államban és a társadalomban, de különö-

Rákóczi-út
 Oláry-ház

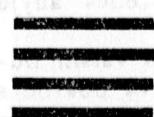
TANKÖNYV

és iskolaszer szükségletünket szerezzük

SEBŐ IMRE

könyv és papírkereskedésben Nagyváradon Rákóczi-út.

Rákóczi-út
 Oláry-ház

sén a munkásszerződésben való egyenjogúságáért a leghatározottabban küzdenek s a gyűlölködő osztályharcot elvetik;

5. amelyek a keresztény munkások és keresztény pártok együttműködését szolgálják ezen célok érdekében.

Szervezkedjétek minden országban! Testvéri kezet nyujtunk vér és dacszövetségre az igazságért, jogért, kenyérért, családért, Istenért és hazáért való harcra!

Emberségesebb programot nem lehet kidolgozni sem a világpolgárság, sem a hazafiság szempontjából, sem az általános felebaráti szeretet alapján az öszmunkásság érdekében, sem az individualizmus szempontjából, sem az általános felebaráti szeretet alapján az öszmunkásság érdekében, sem az individualizmus szempontjából az egyes ember érdekében! A szociáldemokrácia legalább nem! Örök szegényfoltja marad, hogy a társadalom rombadöntésével a közjogok elkobzására tör, a szakszervezetekben való zsarnokságával pedig az egyes ember jogát és pénzét rabolja el. A munkásság nagy része fel is ocsudott már a szociáldemokrata állam boldogulásának álmából. Szeretne szabadulni vaskalapos zsarnokaitól. De még szemében az álom bizsergése, nem lát tisztán. Nem bírja észrevenni a keresztény alapon érte történő szervezkedést. Nem verte még ki magából az ébredő ember borzongását s még fél azon szájhősöktől, kik még mindig úgy lármáznak a sokaság nevében, mintha még mindig támogatnák őket

azon munkások, kik szabadulni szeretnének tőlük.

Az események mlhamar meg fogják mutatni, kié lesz a jövő a világ munkásai közül: a szociáldemokratáké-e, vagy a keresztény szocializmusé.

A szociáldemokráciát a szakadás veszélye fenyegeti s mihamarabb utóleri bünei büntetése. A keresztény szocializmus most valósította meg világszervezetét s indul hódító útjára az egyes munkások szívében és az országos szervezetekben.

Mindazonáltal nem szabad ama bizonyos galamb röptét várni, mert semmi sem történik magától. A keresztény szocializmus hiveinek is célba kell vennie azt a póznát, megrázni derekasan, hogy lehulljék az a bizonyos vaskalap s a szociáldemokrata zsarnokság és zsarolás alatt nyögő és pusztuló keresztény magyar munkásságra felvirradjon végre a szabadság napja.

De a munkásságnak meg kell értenie a világgkongresszus azon felszólítását, hogy lépjen be a meglevő, vagy alakítandó keresztény munkás szervezetekbe és egyletekbe! Ne hagyja tengődni őket, hanem támogatásával erősítse s tegye megrnthatalanná a maga várait!

M. I.

A pápa aranymiséje.

Tegnap volt 50 ik évfordulója annak, hogy X. Pius pápát áldozópappá szentelték.

Ez az aranymise ünnepe az egész keresztény világnak; különösen ünnepe Magyarország-

nak, mely évszázadokon át a római Szent szék kiváló jóindulatával dicsekedhetett s a mely iránt X. Pius pápa még velencei patriárka korától, a mikor a Szt Gellért sírházhoz záródoló magyarokkal találkozott, különös szeretettel és jóakarattal viseltetik Magyarország iránt.

A magyar püspöki kar a pápa aranymiséje alkalmával közös pásztorlevelet adott ki, melyet dr. Prohászka Ottokár székesfehérvári püspök szerkesztett. A mély gondolatokban gazdag körlevél a pápa magasztos méltóságát gyönyörű szavakkal méltatja. Az ünneplés módzataira nézve a püspöki kar a következőket rendeli:

1. Ujuljunk meg mindenekelőtt lelkileg s e jubileumi év folyamán szítsuk föl, ahol csak lehet misszió ájtatosságokkal s a szentiségekhez való gyakoribb járulással lelki életünket, hogy mint az egyház élő s öntudatos tagjai annál buzgóbban s érdemszerzőbben mutathassuk be imáinkat Szentséges Atyánkért.

2. Működjenek közre templom és iskola, szószerk s iskolai ünnepélyek a katolikus önértet ébresztésében. Fejtsük ki az Ur Jézus gondolatait s imádandó szándékait az egyháztól s annak közsáláról, a pápáról, hogy ismervén ezeket, az egyház s a pápa hí és lelkes fiainak bizonyuljunk.

3. Főleg városokban, iskolákban, oltáregyletekben, kath. körök s ifjusági egyletekben mutassák ki hiveink szeretetüket Szent Atyánk iránt közösen felajánlott, nyilvános sz. áldozásokkal, boldogulásáért följánlott sz. misékkal. Járuljanak kivált a jubileum napján minél többen a szent áldozáshoz. Szentséges Atyánk nagy bizonyára nagy öröme szol-

„TISZÁNTÚL” TÁRCZÁJA.

Egy csók.

Irta: Véssey Kálmán.

Késő éjjel volt, a kávéház régen kiürült. A villanykörteket lecsavarták, csak itt-ott ég egy-egy a még elfoglalt asztalok mellett, hol egy feketét iszik a későn érkezett vendég.

A pincérek álmosan járnak-kelnek, várva a zárórát. A cigányok pedig egy félre eső asztal mellett játszá a ferblit.

Az egész kávéház csendes, alig esik benne egy hangosabb szó. Csupán a pénztárral átellenben levő asztal mellett ülő vendég erőlyes hangja »Még egy üveg bort« s a pincér tüstént »kéremásan« válasza töri meg a csendet. Az említett vendég előtt már három üres vignyetas üveg áll. Szinte piros a sok szesztől.

Egy darabig még csendben marad, de azután feláll, körülnéz, magához inti a pincérek egyikét, oda hivatja a cigányt, pezsgőt rendel. Erre egyszerre nagy sürgés-forgás támadt, a pincérek kiürültek álmos szemeiket, a cigányok pedig besöpörve krajcárjaikat, hirt pengetve vonulnak a mulatnivágyó felé.

A nótá számára aztán előjön a tulajdonos is. Megdörzsöli kezét s félhangon mondja »Tán mégis lesz még ma valami« . . .

Csupán a pénztárban ülő leányon nem változtat a dolog semmit, arca most is olyan bánatos, fájó érzést tükröz vissza. Kék szemei valahol messze révedeznek, gondolata elszáll a városvégen álló kis házikók közé, melyeknek egyikében a lecsavart lámpa gyér világa mellett édes anyja súlyos betegen fekszik.

A szegényes szobában alig van valami buforféle. Az ágyban csupán egy durva pokróc s egy huzatnélküli vankos adnak meleget. A kis vaskályha már délután kihült, pedig a beragasztott ablakon sivitva játszik a januári der-

mesztő szél. Ott van az ő lelke abban a kis szobában, édes anyjánál, látja annak megtört tekintetét, szenvedő arcát, imára kulcsolt kezét — talán éppen érte imádkozik. S ő tényleg nem lehet mellette, nem ápolhatja, nem csókolhatja meg láztól forró homlokát, neki itt kell lenni, a vigság, a mámor tanyáján. Itt hol csak úgy szórják a pénzt az emberek s neki ezt látni kell, neki, kinek anyija sincs, hogy megvegye a megrendelt orvosságot, s hogy egy kis tápláló levest adjon neki.

. . . A kényszer, a szükség oda hozta, mert mindenük ami volt elfogyott s fizetését már előre felvette, hogy az orvosnak fizethessen. Mély keserűség fogta el a leányt. Minek is teremt oly szerencsétleneket mint ő? . . . Anyja tán már nem éli meg a holnapot, tán az jobb is volna, mert mi lesz holnap, mit ad neki enni, mivel takarja be majd ha fázik . . .

De mi lesz vele, ha anyja meghal? Szívét összeszorulni érezte s azt hitte, hogy megrepedt ott bent az a valami, ami úgy fáj, úgy sajog. Szemeiből két nagy könnycsepp csordult ki. Felállt s lopva megtörölte könnyes szemét. Olyan szép volt így . . .

Ott az asztal mellett már a hatodik üveg pezsgő járta. Az ifju ember ivott erősen, sorba kocintgatva a cigányokkal. Aztán meg a cigány huzta vadul, szilajon. Mindez azonban nem zavarta meg azt a szomorú pénztáros-leányt.

Egyszer azonban a mulató vendég oda kiált hozzá: »Ugyan miért csinál olyan siralmas arcot kisaszony? Talán bizony nem volt itt ma a valaki?« Nem felelt neki. A férfit izgatni kezdi a különben is szép leány, oda megy hozzá. Léptei ingadozók, éppen csak hogy támolyog. Oda könyököl a márványlapra a leány elé s elkezd incselkedni. Azt azonban szerényen, szeliden kéri »Ne bántson«, menjen el innen. Hangjában van valami fájó szemrehányás. A férfi azonban nem tágit. Odahívja a cigányokat s huzat a leány fülébe vigabbnál-vigabb nótákat. Megkínálja

pezsgővel. Ő maga pedig iszik, iszik egyik poharat a másik után hajtvva fel.

Mikor már nem bír szenvedélyén ellentálni, megragadja a leány kezét. Az azonban visszahuzza s ismét kéri, hogy »ne bántson«.

Szive ismét sajogni kezd s úgy fáj neki ez a bánásmód, úgy tűnik fel neki, mintha megverték volna. Hát ez is azt gondolja, hogy ő is olyan, mint a többi ilyen pénztáros-leány legtöbbször.

A férfi ellenben már nem bír uralkodni magán, előveszi pénztárcáját, egy bankót csap a márványlapra s szól: »A tied ez, ha megcsókolsz« de hangját a leány bus arca megváltoztatja szelidebb, színe könyörgő lesz. »Csak egyszer, aztán nem bántlak . . .

A leány igen nagy lelkiharcot viv önmagával.

Ha az övé lenne a pénz, anyja talán életben maradhatna, megvehetné neki az orvosságot, adhatna neki jó meleg levest, kiválthatná az ágyneműt . . . De aztán eszébe jutott az is, hogy mi mind annak az ára, azt hiszi, ha ő ezt megteszi megveri az Isten, mit szólna anyja ha látná.

. . . De meg az a pénz az övé, akkor anyja meggyógyul, nem fog szenvedni, fázni, éhezni. Meg aztán mit bánja ő, ha őt az ég meg is veri, csak anyját ne lássa szenvedni.

Mint aki eszt elvesztette, kap a férfi feje után megcsókolja annak homlokát . . .

Aztán a pénz után kap villogó szemekkel, mintha rabolta volna, magához szorítja. De egyszerre csak mintha álomból ébredt volna, kezdi látni tettel anyja szenvedő alakját, amint összetett kezekkel talán ő érte imádkozik. Kézére hajtvja fejét, elkezd sirni, zokogni keservesen.

* * *
A férfi pedig támolyogva megy vissza helyére, morfondíroz magában: No már vagy én, vagy ő, de valamelyikünk be van rugva.

gálna, ha kimutathatók az ájtatosságok s főleg az érte följánlott áldozások számát is.

4. Szentséges Atyánk anyagi támogatásának céljából kérjük s buzdítjuk k. hiveinket, hogy ajánlják föl neki jubileumi péterfillé-reiket. Ne maradjon ki senki a szeretet s viszonzás e kegyeletes művéből; ki mit adhat, adjon; legyen ez a jubileumi adomány lero-vása nemcsak gyermeki szeretetünknek, hanem a magyar nép nemzeti nagy adósságának a pápák jótéteményeiért. Ez alkalomból figyelmébe ajánljuk k. hiveinknek a Péterfillért gyűjtést szervező társulatokat, melyeknek nálunk első sorban a Szent László-Társulat. Ha minden katolikus csak egy-két fillérel járulna a Szentszék támogatásához, hathatós segélyben részesíthetnők Szent Atyánkat s módot nyújtanánk neki különösen a pogányok megtérítésére, a missziók s a szegény templomok segélyezésére.

5. Ugyancsak ez utóbbi célból föl akarunk ajánlani Szentséges Atyánknak nem annyira drága, mint inkább jó és tartós anyagból készült s mindennapi használatra szánt egyházi ruhákat s szent edényeket, hogy velük minél több missziót, szegény templomot ajándékozhatson meg. E cél megvalósítására buzdítjuk az oltáregyesületek s a hitbuzgalmi társulatokat, a női, főleg a kolostori intézeteket, valamint minden rendű s rangu kath. hiveinket is, hogy szent buzgóságban egyesülve méltó ajándékkal tisztelhesük meg Szent Atyánkat.

6. Szívünk s kezünk ez adományaival vonulunk aztán alkalmas időben Ő Eminenciája a bibornok hercegprímás vezetése alatt zárandoklatban Rómába, hogy ezzel is tanúságot tegyünk hitünkéről s lelkes, gyermeki ragaszkodásunkról egyházhoz s pápához.

7. Végül az aranymise napját mint közös ünnepet szeptember 18-ika után következő vasárnapon — szeptember 20-án — üljék meg hazánkban hiveink. — Az előző (szombat) este az Urangyala után fél órai harangszó figyelmeztessen Ő Szentsége jubileumára. Vasárnapon mondassék ünnepi szent mise Te Deummal, melynek végeztével kitett Oltárszentség előtt imádkozzanak a hivek a Szent Atya testi, lelki jólétéért s nemes szándékainak megvalósulásáért.

Igy válik majd ez ünnep Szentséges Atyánk vigaszára s hűséges gyermekeinek öröme; a mi örömünk az ő ereje, s az ő vigasza a mi dicsőségünk lesz.

A csehi jegyzőség rendezésének utóhullámai.

Per a vármegye ellen.

A csehi körjegyzőség megszüntetése, illetve az új körjegyzőségek rendszeresítésének hullámai még mindig nem csendesedtek le, sőt most az a bíróságnál elevenedik fel s teszi majd még zavarosabbá az ügyet. A körjegyzőségek rendezése alkalmával ugyanis az egyik körjegyző dacára a miniszteri rendeletnek kimaradt állásából s most az állás nélkül maradt jegyző kártérítési perrel fordult a vármegye ellen.

Az eset annyival is inkább érdekes, mert hasonló eset még az országban egyáltalán nem fordult elő.

Az ügyről tudósításunk a következő:

Az 1904. évben szükségessé vált, hogy Biharmegyében a körjegyzőségeket rendezzék. A rendezés alkalmával a központi járásban három régi körjegyzőség nyert új beosztást új székhelyekkel. Ezek között a körjegyzőségek között szerepelt csehi is melynek községeit felosztották s így a körjegyzői hely üresen maradt. A körjegyző Müller Béla volt.

A miniszteri rendelet értelmében a régi körjegyzőket az új körjegyzőségekbe kellett beosztani, úgy hogy állás nélkül nem maradhatt senki sem. Az új beosztás után Nagy Márton a központi járás főszolgabírója Müller Bélát a peceszentmártoni körjegyzőségbe osztotta be. A főszolgabírói rendelet értelmében minden körjegyző feyelmi eljárás terhe alatt köteles elfoglalni állását.

Müller Béla engedelmességet és elfoglalta. Sipos Gábor körjegyzőt a nyárlói körjegyzőségbe helyezte a főszolgabíró. Sipos azonban nem volt hajlandó elfoglalni a kijelölt állást és kérte a főszolgabíró, hogy helyezze át Pecseszentmártonba.

A főszolgabíró teljesítette is a kérelmet mire Müller Béla átadta Siposnak a körjegyzői hivatalt. Míg az átadási aktus tartott az alatt a nyárlói körjegyzői teendőket egy helyettes végezte.

A főszolgabírói rendelet értelemben önként következett hogy Müller a nyárlói körjegyzőséget vegye át Sipostól. Mikor azonban ezért megjelent a főszolgabíró előtt, ott azt az értesítést kapta, hogy ne menjen Nyárlóra, mert a hangulat ellene van. Nyárlón választást tartottak, ekkor Müller kimaradt a körjegyzőségből. Müller Béla emiatt jogorvoslattal akart élni, azonban keresetével polgári perre lett utasítva.

Az önhibáján kívül állás nélkül maradt körjegyző most keresetet adott be a vármegye illetve Nagy Márton központi főszolgabíró ellen. A kereset évi 3000 korona élet járadékról szól, mely természetesen Müller haláláig lesz fizetendő.

A bíróság október 7-én fog ezzel az ügygel foglalkozni. Müller Bélát Horváth Endre budapesti ügyvéd képviseli. A tárgyalás elé nagy érdeklődéssel tekintenek megye szerte.

Krónika.

Nagyvárad éjjel.

Bezzeg hiába hoztattak a kávéások a nyáron híres cigányokat; 36-ik Rácz Lacit, meg Tónit, a kávéházak üresek voltak. Ugyan kinek is van kedve nyáron kávéházba menni?

Most?! az már más. Hűvösek az esték, a kerthelyiségek zárva vannak, de tele a kávéházak.

Este nyolc órakor kezdődik a vendégsereg felvonulása a kávéházba.

Elsősorban a törzsvendégek jönnek. Ismerik őket a pincérek jól, nem is kell nekik kérni. Alighogy belép az ajtón kiált a pincér «Pik-capó». A másik pincér ezalatt egy nyáláb ujságot tesz a vendég asztalára. Jön ismét egy törzsvendég — ez már pohárból innék egy feketét, és a főpincér szó nélkül körülmetél — egy világos mediát mellé tesz egy szipkát, azután oda teszi a fekete kávé mellé.

Időközben kilenc óra lesz és jönnek a nem törzsvendégek. Megérkezik az első hölgy is az

urával, kiülnek az ablakba. Majd megint egy mesébe illő szép szőke haju leány jön, daliás katonatiszt oldalán, de velük van a mama is. Mikor így félig meddig megtelt a ház Bura Karcsi is előveszi a szárazfát és gyönyörűen huzza rajta, hogy:

»Csak egy kis lány van a világon.«

Természetesen, hogy ilyenkor már nem kávét isznak az emberek.

Az egyik ablaknál négy asztal is össze van tolvá olyan nagy a társaság azon például megszámlálhatatlan az üres sörös üvegek számai. Egy másik asztalnál hűtött pezsgővel pótolják a »rossz üzlet menetett.« Egy fiatal ur »absint«-el csillapítja csóksomjas ajakát, más-hol sárga »csáját«, piros »grotok« meg tudom is én, hányféle színű és fajtájú italok vannak felszolgálva.

Füst — persze, hogy az is van, miért is ne lenne? De jön a figyelmes kávé, kezében egy óriási szivattyú és fenyő-illatu vizet szór a levegőbe.

Éjfél felé már igen csekély kivétellel csilognak a szemek. Az elfogyasztott szesz hatása. El lesz felejtve a bu, a gond minden, még a szabó-számla is.

A vendégek lassan oszlanak, ki haza megy, ki egy másik mulató-helyre, mindenki a maga módja szerint.

És mikor a kényes publikum, a hölgyek eltávoztak, hangossá válik a kávéház, a cigány már a »Léba nótá«-t huzza és a vendég énekel kíséri.

Éjjeli zene is akad, ha nem is mindig a cigány huzza, éneklük maguk a jókedvű emberek. Tegnap is hallottam és láttam, hogy egy igen előkelő társaság énekelte egy »lemeradt« társaságjának ablaka alatt:

Vékony deszka kerítés . . .

Igy tart ez kivilágos kivirradtig és ismétlődik naponta, csak a »jelenlevők változnak.

UJDONSÁGOK.

* **A polgármester itthon.** Rimler Károly polgármester tegnap Budapestről hazakerült Nagváradra.

* **Takács Menyhért dr. Nagyváradon.** A premonstreiek nagyváradai rendházának ma illusztris vendége érkezett. A jászóvári prelátus dr. Takács Menyhért Nagyváradra jött és a rendnek lesz vendége. A prelátus huzamosabb időt fog Nagyváradon tölteni.

* **Pezsgőadó.** Váradai Ödön dr. beadványt intézett a városhoz a pezsgő megadóztatása tárgyában. A beadvánnyal tegnap foglalkozott a városi tanács, Lukács Ödön adóügyi tanácsos kimutatta törvényileg, hogy a javaslat nem mehet keresztül s így a tanács azt mellőzte. Nagyvárad tehát adózatlanul pezsgőzhetik tovább.

* **A Kórház utcai vashíd ügye.** A Kórház-utcai vashíd ujjá építése és kibővítése céljaira a város törvényhatósága 10000 koronát szavazott meg. A hid felépítése 440000 koronába kerülne így a még fennmaradó összeget a kereskedelmi miniszternek kellene megtéríteni. A miniszteriumtól tegnap érkezett le a leirat, melyben a kereskedelmi miniszter kevések találja a megszavazott 10000 koronát. A megtartott szakértői szemle megállapította, hogy a hid megerősítve is megfelel a célnak s a

megerősítés költségei 5700 koronába kerülnek. A miniszter azonban nem zárkózik el a hid új építésétől sem az esetben ha a város hozzájárulását felemeli az építés költségeinek felére. Ennek eldöntésére 30 napi haladékot ad a miniszter s ha ez alatt nem határoz a város úgy a hidat csak ki fogják javítani.

* **Sikkasztó hitelszövetkezeti kezelő.** A geszti hitelszövetkezetről a múlt évben a központból bigottság jelent meg, mely rovincsolást tartott. A rovincsolás alkalmával megállapította, hogy a szövetkezet vagyonából 3609 korona és 82 fillér hiányzik. A hiányzó összeget Prox Mihály szövetkezeti kezelő használta fel saját céljaira, miért is a bizottság meghagyta neki, hogy a hiányzó összeget egy év leforgása alatt pótolja. A meghagyást azonban Prox nem teljesítette s most a bizottság megint kiszállván s a hiányok miatt Prox ellen feljelentést tett.

* **Halálozás.** *Lehóczky* Józsefet, a várad-olaszi-i plébánia-templom fiatal kántorát súlyos csapás érte: ifju neje, született Nesztavál Juliska élete tavaszán elhunyt. A mélyen sujtott férj és kis fia iránt, kiket a gyöngéd nő igazán boldog családi fészkekben egyesített, általános a részvét. A család a következő gyászjelentést adta ki:

Alulírottak mély fájdalommal tudják, hogy a legjobb nő, édesanya, testvér és rokon *Lehóczky* Józsefné szül. Nesztavál Juliska folyó hó 18-án déli 12 órakor a halotti szentségek átitatos felvétele után életének 26 évében az Urban elszenderült. Drága halottunk földi maradványai f. hó 20-án délután fél 5 órakor fognak Sal Ferenc utca 7. sz. alatti lakásán megtartandó beszterelés után a várad-olaszi-i temetőbe a római kath. szertartás szerint örök nyugalomra helyeztetni. Nagyvárad, 1908. évi szeptember hó 18-án. *Lehóczky* József, férje. *Lehóczky* Pista, fia. *Kovács* Jánosné, édes anya. *Kovács* János, mostoha atya. *Páll* István, *Pásztor* István, *Lehóczky* Rudolf, sógorai. *Lehóczky* Paula, sógornője. *Lehóczky* Ferenc és neje, após és anyós. Özv. *Kinezel* Károlyné, nagynénje.

* **Felfüggesztett tanító.** Tenkeszplak községben a tanító *Fazekas* Sándor botrányos magánéletet folytat, úgy hogy a közsébeliek valósággal fel vannak ellene háborodva. A tanító életéről tudomást szerzett a vallás és közoktatásügyi miniszter is. A miniszter tegnap tudatta a nagyvárad tanfelügyelőséggel, hogy a tanítót, részeges, botrányos magán élete miatt felfüggesztette állásától.

* **A magas borfogyasztási adó.** Annak idején részletesen megemlékeztünk róla hogy a magánborfogyasztók adóját a pénzügyigazgatóság tulmagas összegekben állapította meg. A fogyasztók e miatt a pénzügyminiszterhez fordultak, azonban a miniszternél nem nyertek kedvező elintéztést. A miniszteri leirattal tegnap foglalkozott a városi tanács, mely a 197 felszólaló borfogyasztó ügyét az illető szakbizottságnak adta ki olyan meghagyással, hogy az érdekeltekkel új egyezséget kössön. Az új egyezségnél a bizottság a legmértányosabb állást kell, hogy foglaljon a tanács rendelete értelmében.

* **Agyonlőtt urbéri elnök.** A napokban megirtuk, hogy *Vági* és nem *Vida* József minden alapos ok nélkül agyonlőtte *Popovics* urbéri elnököt. *Vági* erdőőr tettének elkövetése után elmenekült. Most mint értesülünk, tegnap a nagyvárad ügyészségen önként jelentkezett, mert bántotta a lelkiismeret. A gyilkos embert letartóztatták s az Élesdről érte jött csendőröknek adták át, akik visszakísérték a helyszíni

szemlére és kihallgatásra. *Vági* kihallgatása alkalmával azt adta elő, hogy az egész szerencsétlenség a véletlen következménye volt. A szerencsétlenség idejében ugyanis ő elesett s a nála levő szolgálati fegyver elsült és így találta *Popovics* a golyó. Ez a vállomás azonban valótlán, mert a kihallgatott tanuk vallomásából határozottan a bosszura lehet következtetni. *Popovics* ugyanis orrvadászat miatt feljelentette *Vágit*, akit ezért 100 koronára büntettek. A gyilkosság estéjén *Popovics* együtt ivott *Vággal*. Iddogálás közben *Popovics* biztatta *Vágit*:

— Igyál József!

— Iszom a száz koronából — mondta *Vági*. Ebből szóváltás lett, de nem olyan természetű, hogy az komolyabb következményeket vonhatott volna maga után. *Vági* a kocsmából eltávozott s ekkor lőtte agyon *Popovics*ot. *Vági* részeges és valósággal közveszélyes ember. A sok ital miatt deliriumban is szenved. Ez ideig három emberre lőtt rá, azonban életveszélyesen senkit sem sértett meg. A kihallgatás után *Vágit* visszahozták a nagyvárad ügyészségre.

* **Az elefánt-ápoló halála.** A budapesti állatkertben ma nagy szerencsétlenség történt. A Sziám levü óriási elefánt agyarával keresztüldöfte ápolóját *Szokola* Istvánt. Sziámot a schönbrunni állatkert igazgatósága átengedte a budapesti állatkertnek, mert Sziám egymásután két ápolót megölt és a harmadikat Schönbrunban nem akarták megöletni. A dühös elefántot odaadhatták volna valamelyik osztrák állatkertnek is, de a selejtes állatok a multban mind ide kerültek. Sziám itt sem lett jobb a hírenél. A mióta Budapesten van, már harmadszor támadt ápolójára, a mult évben *Szokola* Istvánt csaknem megölte, néhány héttel később *Szokola* öcsésének, aki ideiglenesen ápolta, a lábát szurta keresztül. *Szokola* akkor addig könyörgött, amíg visszahelyezték Sziámhoz, aki amugy csendesen viselkedett, a közönségtől krajcárokat koldult és azt ápolójának zsebébe dugta. Ma reggel *Szokola* drótkéfével tisztította az elefántot és a kéfével véletlenül az ormány végéhez ért. Az elefánt bögsében tört ki felkapta és a rácshoz szoritotta az ápolót, a következő pillanatban agyarával szive fölött keresztüldöfte, azután a földhöz vágta és végig akart rajta gázolni, de ott dolgozó munkások vasrudakkal, botokkal eltávolították. *Szokola* életveszélyes sérüléseket szenvedett, a mentők a Bethesda kórházba szállították, ahol haldoklik. Szokolának három apró gyermeke van. A dühöngő elefántot rácsok mögött elkülönítették, hogy senkiben kárt ne tehessen. Valószínűleg agyonlővik.

* **Női-ruha kiállítás** van állandóan *Weber* *Testvérek* üzletben a Bémer-téren. A legújabb párisi modellek az őszi idényre már megérkeztek és az üzletben vételkényszer nélkül megtekinthetők. A cég mai hirdetésére felhívjuk olvasóink szives figyelmét.

* **Tátray Gusztáv** Rákóczi-uti üzletében a kézimunkák valóságos műremekei láthatók. Fontos ezt tudni a szülőknek az iskola évad elején, annál inkább, mert a cég áruraktára vétel kényszer nélkül is megtekinthetők.

x **Náci bácsi mozija.** Van szerencsém a n. é. közönséget értesíteni, hogy sikerült egy elsőrendű Párisi mozgófényképgyárral összeköttetésbe lépni. És így azon helyzetben vagyok, hogy vendégeimet a legjobb műsorral szórakoztassam. Kedvező időben az árnyas kerti helyiségben, kedvezőtlen időben a nagyteremben. fognak tartatni minden nap az előadások. A n. é. közönség rendelkezésére állandóan friss csapolású Dréher-sör, tisztán kezelt borok,

kitűnő konyha, figyelmes kiszolgálás. A műsor minden három napban teljesen új.

* **Magyar daltársulat a »Korona«-kávéházban.** Ma és mindennap esténként egy 12 férfi és női tagokból álló, jól szervezett daltársulat tamburazene kísérettel naponta változatos műsorral hangversenyez. Kezdeté este 9 órakor. Belépti-díj nincs. Egész éjjel nyitva. Szives pártfogást kér kiváló tisztelettel *Klein* Lajos kávé.

A siker titka. A ki még egy év előtt berézett a „Pannonia“ éttermébe, azt meglepte ezen igazán fényes és kényelmet nyújtó helyiség gyér látogatottsága. Ma pedig városunk legkedveltebb és leglátogatottabb vendéglője a „Pannonia“ étterem. Czipóth Ferenc, az előző keny tulajdonosnak már híressé vált előkelő konyhája, elsőrendű tiszta italai és a figyelmes és gyors kiszolgálás hódították meg a közönséget oly gyorsan, mert a népszerű vendéglős igyekezete, a jóból a legjobbat nyújtani.

Az őszi gyakorlati hazaérkezett háziérezd teljes vonós zenekara vasárnap, f. hó 20-án ismét megkezdte az oly közkedvelté vált délelőtti hangversenyek sorozatát. Természetesen minden következő vasár- és ünnepnapon lesz délelőtti katonazene.

Legújabb őszi kalapok és férfi divat újdonságok megérkeztek ROTH M. UTODÁNÁL.

* **Kellemes szórakozás.** *Fülöp* István az Európa szálloda tulajdonosa kellemes meglepetésben részesíti vendégeit. Nap-nap után s esténként mozgó fényképes előadásokat tart, szép időben gyönyörű, Nagyváradon csaknem egyedül álló kertjében, kedvezőtlen idő esetén pedig a tágas étteremben. Hetenként háromszor újváltozatos műsor. Nagyszerű magyar konyha. Saját termésű borok és állandóan finom csapolt Dréher sör. Belépti-díj nincs. A zenét *Pócsi* Laci hirneves zenekara szolgáltatja.

* **Erdős és Grünfeld-cégnél** Bémer-tér Poyvár-palota. Megérkeztek az őszi kosztüm-, kelme és blouz selyem újdonságok, valamint az őszi felöltők. Kosztümök és felöltők jutányos árban készülnek. Rendelt fehérmű kelengyék mindenkor megtekinthetők.

x **MOLNAR H.** Bémer-tér cukrászdájában állandóan 2-szer naponta friss Mignon kávéhoz való sütemények és thea-sütemény kapható. Telefon 395.

Reichard gyermek cipői a legjobbak. ::

Egy cigánykaraván garázdalkodása.

Határtalan vakmerőségről értesülünk ismét mely világosan igazolja, hogy míg a cigányok ügyében valami hathatós és gyökeres intézkedés nem történik, nem fog megszűnni ez az igazán türehtetlen állapot. Ma megint egy halatlan merészséggel véghezvitt garázdalkodásról értesít tudósítónk.

Bihar- és Aradmegyében már több hét óta valóságos rémületben tartja a lakosságot egy cigánykaraván, amely nem törődve a törvénynevei és megszegésének következményeivel az erdőkben rejtőzködve támadásokat intézet az országutakon haladó utasok ellen. Majd innen, majd onnan érkezett feljelentés, de a csendőrség buzgósága mellett sem volt lehetséges a tetteseket kézre keríteni.

Ennek fő oka abban rejlik, hogy a tettesek nappal az erdő sűrűségében kerestek menedéket s csak mikor az éj leple leszállt, húzódtak az utak közelébe s a fák közül előrontva először lefegyverezték áldozatukat s miután jól megkötözték kifosztották. Aztán ismét a rengetegbe vonultak vissza, pár napra beszüntetve működésüket.

Igy e hó 1-én Bihar- és Aradmegye kö-

zött folyó Töz-patak mentén az említett módon megtámadtak egy gazdát, kitől 300 korona értéket raboltak el. 9-én pedig Gross község és Bokszeg között vezető uton egy gazdálkodó ember haladt gondatlanul buzával megrakott szekere mellett, midőn az erdőből egy egész csapat cigány rontott elő, kik közül az egyik férfi elmeteszvén a lónak istárgját társának segítségével földre teperték a megrémült embert s míg agybafofibe verték, addig az asszony népség a buzászákokat szedte le a kocsiról s vitte az erdőbe. Mikor már az asszonyok jó messze lehettek a két cigány is eleresztette a jajveszkelő embert s gyorsfutással eltűntek a fák között.

Ezen merénylet után egy hétig ismét nem mutatott magukat. Hogy merre jártak senki sem tudja. Azonban 16-án ismét működtek. Adoztatuk egy Aradról Beélre tartó kereskedő, ki kocsiján több száz korona értékű ruhát és más értéket szállított. Őt szintén lefogta a két cigány s kénytelen volt nézni, hogy az összes rakományát mint vizzik el a cigányasszonyok.

A csendőrség ellenben megsokalta azt a vakmerőséget s általános kutatást indított ellenük. Végre tegnap reggel sikerült elfogniuk a banda 3 tagját.

Érdekes az, hogy a cigányok közt csak 2 férfi van a többi nő s az, hogy támadásaikat egyféle módon, szinte szabályszerűen vitték véghez. A többi 5 tettet is erősen körözi a csendőrség.

SZINHÁZ.

Heti műsor:

Szombat: Vig özvegy.

Vasárnap: délután Berger Zsiga, este: Naf-talin.

Csodagyerek.

A francia malacbohózatok egyik diszpeldánya került tegnap szíre. A darab meséje annyira vigszínházias, hogy még a címét sem magyarázhatjuk meg. Tagadhatatlan azonban, hogy a jelenetek annyi leleményességgel vannak összehajlítva, az egyes kabinetalakok annyira komikusak, s az összebonyolított helyzetek olyan nevetségesek, hogy a kacagás három felvonáson át meg nem szűnik a nézőtérén.

A szereplők egytől-egyig kitűnően játszottak, E. Kovács Mariska, Tóth Elek, Krasznai, Gózon, Szarvasi, Hajnal, Dési nyílt színen arattak tapsvihart. Krasznai különösen elemében volt, Hajnal és Dési kacagtató figurák voltak s Gózon ismét tanulságot tett szépen fejlődő sokoldalú tehetségéről. A rendezés kifogástalan, az összejáték — mint a francia bohózatokban már megszoktuk — mintaszerű volt. —δ.

A bérletek. A színház igazgató irodájában egymásnak adják a kilincset azok, akik állandó helyet akarnak szerezni maguknak a közsínházban. A tavalyi bérletek régi helyeiket csaknem kivétel nélkül elközpokodták. Páholyt éppen még egyszer annyit lehetett volna kiadni, mint amennyit építettek. Nagy a kereslet a zsöllyékben és a kőrszékekben is. Bérletet még lehet váltani a színházi irodában. Igen sokan vettek részt a vasárnapi kisbérletben is. A színház premierjeit tudvalevőleg minden alkalommal vasárnap este tűzik ki s így a vasárnapi kisbérlet egyenértékű, egyértelmű a premierbérlettel. Azok, akik a nagy kereslet miatt páholyhoz nem juthatnak, a vasárnapi előadásokra meg válhatnak páholyokat.

TÁVIRATOK.

A karlócai választás.

Karlóca, szept. 18. A választás érdekében megállapodtak abban, hogy a választást ma tartják meg. A radikális-pártban még mindég nincs teljes megállapodás. A negyven szavazó között egyenlő pártja van Bogdanovicsnak azzal a párttal, mely ellene van. A pártok taktikai megállapításától függ, hogy miként értékesítik szavazataikat.

Letartóztatott orvos.

Budapest, szept. 18. Szluha Pálné gyilkosát ma a rendőrség letartóztatta. Ma ugyanis kihallgatott egy egyetemi tanársegédet, aki jelen volt az operációnál, melyet dr Polgár Reich Ödön műtete után alkalmaztak. A kihallgatott tanár terhelőleg vallott Reich Odönre ennek alapján letartóztatták.

A tartalékos tisztek századgyakorlatai.

Bécs, szept. 18. Az illetékes körökben meggyőződtek róla, hogy a tartalékos tisztekre háborus időben igen fontos feladat vár, azért most a közös hadügyminisztériumban egy tervezeten dolgoznak, mely a tartalékos tisztek kiképzésére vonatkozik. A tervezet értelmében a tartalékos tisztek kötelesek bevonulni minden év tavaszán, amikor őket a századvezetési gyakorlatokban fogják kioktatni.

A levegő meghódítása

Le Mans, szept. 18. Wilbourne Wright tegnap este aeroplanjával felszállt és 42 percig és 47 másodpercig tartotta magát a levegőben. A beállított sötétség azonban leszállásra kényszerítette.

Washington, szeptember 18. Orville Wright ma Selfridge hadnagy kíséretében felszállt a Myers erőd gyakorlóterén. Emelni akarta az aeroplan repülési sebességét, amidőn azonban már negyedszer járta körül a gyakorlóteret, az aeroplan bal csavarszárnya eltörtött. A jobb csavarszárny tovább működött. Az aeroplan ennek következtében elvesztette az egyensúlyt és felborult, miközben a bennlévők kiestek Wright karján és csipőjén súlyosan megsebesült és valószínűleg belső sérüléseket is szenvedett. Selfridge fején sebesült meg. Az aeroplan teljesen elpusztult. A sebesülteket a Muers-erőd kórházába vitték.

SPORT.

A mai lóverseny.

Megelőnkül ma a nagyváradi lóversenyter. A minden évben szokásos két napi lóverseny veszi ma délután 2 órakor kezdetét. A versenyek iránt nagy érdeklődés nyilvánul meg meggyezerte. A versenyekre már tegnap megérkezett a lovak egyrésze s reggel kipróbálták velük a versenyteret.

A két napi verseny programja a következő:

Első nap,

szombat.

I. *Eladó handicap.* 1. Br. Schwaben Durneiss Gy. fhdgy. Scarabäus. 2. Gr. Pejacsevich A. Igazság. 3. Petanovics J. Décsey. 4. Koller E. száz. Coquin. 5. Markovits I. fhdgy. Sunny Day. 6. Sibrik S. fhdgy. Acél. 7. Ugyanaz. Acharnée. 8. Markovits I. fhdgy. Lothian. 9. Br. Baich P. hdgy. Carmela. 10. Seprősi ménés Liba. 11. Br. Baich P. hdgy. Denevér. 12. Br. Neimans R. Liliom. 13. Br. Baich I. Hetyke. 14. Gr. Pejacsevich A. Pink. 15. Ambros A. hdgy. Lady Balvaran. 16. Liptay B. Marastoni. 17. Schey P. száz. Parázs.

II. *Zerge akadályverseny.* 1. Baich I. Letkem. 2. Fanta G. fhdgy. Mókus. 3. Pallay L. Villám. 4. Gr. Tisza I. id. Dóra IV. 5. Vida T. Nonius.

III. *Ürögdi akadályverseny.* 1. Ambros A. hdgy. Hogyne. 2. Gr. Esterházy A. hdgy. Botha. 3. (2.) Ugyanaz. Aggharcos. 4. Hagelin H. száz. Hawdale. 5. Horthy I. őrn. Coriandoli. 6. Koller E. száz. Caramba. 7. Liptay B. Express. 8. Markovics I. fhdgy. Miklós. 9. Gr. Merveldt száz. Robot. 10. Ugyanaz Good for nothing. Moneta. 11. Br. Neimans R. Westminster. 12. Br. Schwaben Durneiss fhdgy. Morbihan.

IV. *Szálkai gátverseny.* 1. Markovics A. Coquette. 2. Ugyanaz. Szivem. 3. Pallay L. Villám. 4. Br. Schwaben Durneiss fhdgy. Judás. 5. (6) Gr. Tisza I. id. Dóra IV. 6. Ugyanaz. Gunár.

V. *Eladó gátverseny.* 1. Ambros A. hdgy. Faust. 2. Br. Baich J. Rendetlen II. 3. Br. Baich P. hdgy. Carmela. 4. Fanta G. fhdgy. Mókus. 5. Hagelin H. száz. Hawdale. 6. Koller E. száz. Coquin. 7. (8.) Liptay B. Magas. 8. Ugyanaz, Marastoni. 9. Markovits I. fhdgy. Piszo. 10. (9.) Ugyanaz. Sunny Day. 11. Gr. Merveldt száz. Bobot. 12. Ugyanaz. Peer. 13. Gr. Pejacsevich A. Pink. 14. Schey P. száz. Marasquin. 15. Ugyanaz. Nevermore. 16. Br. Schwaben Durneiss Gy. Peia. 17. Seprősi ménés Parnasus. 18. Sibrik S. fhdgy. Pilis.

VI. *Bónéuti díj.* 1. Ambros A. hdgy. Isotta. 2. Br. Baich I. Hetyke. 3. Gr. Esterházy P. Dornoch. 4. Hagelin H. száz. Hawdale. 5. Ugyanaz. Sapperlot. 6. Horthy Sz. Markos. 7. Koller E. száz. Madame Humbert. 8. Liptay A. Langau. 9. Markovits I. fhdgy. Lothian. 10. Petanovics J. Décsey. 11. Schey P. száz. Galmiche. 12. Seprősi ménés Bakafántos. 13. Ugyanaz Liba. 14. Sibrik S. fhdgy. Aczél.

Második nap.

vasárnap.

I. *Eladó verseny.* 1. Ambros A. hdgy. Lady Balvaran. 2. Br. Baich P. hdgy. Denevér. 3. Hagelin H. száz. Rueda. 4. Dr. Horváth J. Claymore. 5. Keller E. száz. Coquin. 6. Liptay B. Marastoni. 7. Markovits I. fhdgy. Lothian. 8. Br. Neimans R. Liliom. 10. Gr. Pejacsevich A. Igazság. 11. Petanovics I. Décsey. 12. Schey P. Galmiche. 13. Br. Schwaben Durneiss Gy. Scarabäus. 14. Seprősi ménés Liba. 15. Sibrik S. fhdgy. Acharnée. 16. Ugyanaz Acél.

II. *Hadseregi akadályverseny.* 1. Ambros A. hdgy. Isotta. 2. Gr. Esterházy A. Beauclere. 3. Fanta G. fhdgy. Mókus. 4. Hagelin H. száz. Hawdale. 5. Horthy I. őrn. Coriandoli. 6. Koller E. száz. Caramba. 7. Gr. Merveldt M. Peer. 8. Ugyanaz. Good for nothing. 9. Br. Schwaben Durneiss. Morbihan.

III. *Nagy akadályverseny.* 1. Br. Neimans R. Westminster. 2. G. Esterházy A. Botha. 3. Seprősi ménés. Parnasus. 4. Br. Schwaben Durneiss. Morbihan. 5. Koller E. száz. Madame Humbert. 6. Ambros A. hdgy. Hogyne. 7. Gr. Tisza I. id. Dóra. 8. Ambros A. hdgy. Faust. 9. Br. Baich I. Letkem. 10. Express. 11. Markovics I. fhdgy. Miklós. 12. Gr. Merveldt száz. Robot. 13. Ugyanaz. Good for nothing.

IV. *Fklódi gátverseny.* 1. B. Baich I. Mirevaló. 2. Fanta G. fhdgy. Mókus. 3. Ugyanaz. Ártatlan II. 4. Ugyanaz Remény. II. 5. Gr. Tisza I. id. Dóra IV. 6. Ugyanaz. Gránát. 7. Vida T. Nonius.

V. *Szentmártoni gátverseny.* 1. Ambros A.,

hdgy. Dacos. 2. Br. Baich I. Hetyke 3. Ugyan-
z. Rendetlen II. 4. Br. Baich P. hdgy. Car-
mela. 5. Gr. Esterházy A. hdgy. Botha. 6. Ha-
gelin H. száz. Sapperlot. 7. Koller E. száz. Ma-
dame Humbert. 8. Ugyanaz. Caramba. 9. Lip-
tay B. Magas. 10. Ugyanaz. Langau. 11.
Markovits I. hdgy. Pisano. 12. U. az Sunny Day.
13. Gr. Merveldt. száz. Peer. 14. Ugyanaz.
Good for nothing. 15. Gr. Pejacsevich A.
Pink. 16. Schey P. száz. Marasquin. 17. Ugyan-
az. Nevermore. 18. Br. Schwaben Durneiss Gy.
Morbihan. 19. Ugyanaz Peia. 20. Sibrik S. hdgy.
Pilis.

VI. *Nagyvárad díj*, 1. Markovits A.
Coquette. 2. Ugyanaz. Szivem. 3. Pally L.
Villám. 4. Br. Schwaben Durneiss Gy. Judás.
5. Gr. Tisza I. Kabla.

VII. *Mezei gazdák versenye*. 200 kor. egy-
leti díj, ebből 120 kor. az elsőnek, 50 kor.
a másodiknak, 20 kor. a harmadiknak. Távol-
ság kb. 1500. m. Minden biharmegyei vagy
nagyvárad mezei gazda tulajdonában levő bi-
harmegyei vagy nagyvárad mezei gazda által
nevelt ló részére. Nevezés az oszlopnál.

Igazságszolgáltatás.

Felmentett szocialista vezér.

Annak idején mikor *Horváth Géza* kilépett
a nemzetközi szocialisták pártjából, és *Achim*
András híve lett, a nemzetköziek kigyót, bé-
kát hánytak rá. A többek között 24 korona
sikkasztással is vádolták, és e miatt feljelentést
is tettek ellene a büntető járásbírósnál. Ma
tárgyalta ezt az ügyet *Barb Rastén* kir. járás-
bíró, és felmentette *Horváth Gézát* a vád és
következményei alól.

Váltóhamisítás.

Aranyos Lajos nagyon meg volt szorulva
pénz dolgában és sehol sem tudott szerezni.
Fogta magát és egy váltóra ráhamisította *Ba-
logh György*, *Onodi László* és *Szabó Márton*
nevét, és az ily módon hamisított váltóra 500
korona kölcsönt vett fel. A váltó lejárt de
Aranyos nem tudott fizetni, mire a pénzügyet
perelte a váltót. Igen természetes, hogy most
már kiszült a turpiság, és *Aranyos Lajos* a vád-
lottak padjára került, hol ma 6 havi börtönnel
honorálta a bíróság írásművészetét.

A harag vége.

Hosszu évekig háboruskodtak Biharudvari
községben *Rábai Lajos* és egy névrokona
Rábai Józsefné. A háboruskodásnak valami
rendetlen örökösödési dolog volt az oka, me-
lyet sehogyan sem tudtak rendezni. Május hó
3-án *Rábai Lajos* elment *Rábai Józsefné*hez,
hogy ebben a dologban beszéljen vele. Rábainé
rosszat sejtett és nem eresztette be haragosát,
mire ez betörte az ajtót és revolverrel kiker-
gette az asszonyt a házból. *Rábai Lajos* ma-
gánlaksértés büntetéseért ma 3 havi fogházra
ítélte a nagyvárad kir. törvényszék büntető
tanácsa.

SZERKESZTŐI PÓSTA.

K Z Nem közölhetők. Mind a kettő igen
gyenge dolog,

REGÉNYCSARNOK.

A P É N Z.

Írta: C. V.

(Folytatás.)

24

XVII.

A ki adós — elcsapatik.

Goldstein leghamarább értesült a rendőr-
ségénél a tegnap éjjel történt eseményről s a
hírt azon frissen egy szakértő riporterhez
vitte.

Tökét gyártani olykor lehet, ha az illető
föl van rubázva ama tehetséggel, hogy tollát
akként percgetesse, hogy a lóláb íróasztala
alól si ne lássék. Pars Rami-jának tagadhatat-
lanul kell lennie, a többit meghozza a gyakorlat.

S másnap a katasztrófa után egy esti lap
hasábjain következő sorok voltak olvashatók:

— Tegnap éjjel egy meglepő és sajtószertű
rejtélyes dráma játszotta le magát a Hársfa-
utcában. Egy fiatal leány halva roskadt össze
egy rendőr lakása előtt; a gyilkos töre egy
vékony fonálra volt kötve s ugyan ilyen a kapu
kilincse. Nem akarjuk a közvádó szerepét
játszani s nem kérdezzük, miért választotta a
fiatal leány épen a rendőr lakása küszöbét ön-
gyilkossága (?) színhelyül, azt sem kérdezzük,
miként történhet az, hogy a fővárosban, hol
örökös rendőri felügyeletnek kellene lenni,
valaki pokolgépet alkalmazhasson a kapura s
kirívó, lanyar guny gyanánt éppen egy rendőr
kapujára, hogy ott kivégezze önmagát...
Hajlandók vagyunk a rejtélyes események leg-
szelidebb magyarázatát adni s készek még azt
is elhinni, hogy a rendőr s a fiatal leány közt
mindvégig gyöngéd szerelmi viszony létezett s
az utóbbi rajongás következtében lett öngyilk-
ossá. — De kérdjük: nem helyesebben csele-
kednének-e a rendőri közegek, ha tisztjökhoz
képest örökösödés a közbiztonság fölött, sem
hogy regényes szerelmi kalandokkal foglalkoz-
zanak és érdekesítő drámákra szolgáltatassanak
tárgyat, a helyett hogy adósságaikat törlesszék,
miben nyakig usznak?...

Más lapok már akként variálták a hírt,
hogy állítólag a rendőr maga követte volna
el a gyilkosságot, miután kedvesével összezör-
dült. — Egyik sem adott teljes hitelt a kőza
hirnek, de abban valamennyien bölcsen egy
nézetben voltak, hogy hát botrányos a magyar
ember korrupciója, a hivatalnokok s jelesen a
rendőri közegek eladósodása.

Kövesetek szigorubb eljárást országsszerte,
ne tőrjétek meg a képviselőt, kinek fizetését
lefoglalták, sujtások a hivatalnokot, ki tarto-
zik, kiáltanak föl, a helyett, hogy azt mon-
danák: büntessétek s tegyétek pellengérré az
uzsorásokat.

S a mit most ide följegyezni fogok, nem
a regényíró fantáziájából eredt, asztalomon be-
vernek a hírlapok, melyek igazolják, hogy valót
beszélék s mindenki olvashatta a napi lapok
hasábjain, hogy:

»A rendőrkapitányság elhatározta, mind-
azon rendőri egyéneket hivatalaiktól elmozdi-
tani, kik három hó alatt adósságaikat le nem
fizetik.«

Más szóval, a kinek fizetése le lesz fog-
lalva, azt elcsapják.

S valóban többet ártott e sallangós tün-
tetés, mint a megnyit használt az erkölcsösség-
nek. Kiszolgáltatta az eladósodott szegény hi-
vatalnokot teljesen s föltétlenül az uzorás ön-
kényének s a lelketlen nádály urává lón a
páriának, mert nemcsak nyerészkedhetett, ha-
nem megfosztotta hivatalától ama percben, mi-
dön kégye-kedve tartotta; s ha valóban voltak
megtántorítható jellemek — s nem kételem,
hogy lehetnek — ki voltak téve ezek a bün-
 minden kísértetének.

Az uzorás eddig is szólhatott adóssághoz:
tegye meg ezt kedvemért, különben beperelem

s fölhajtom tartozását — e perctől kezdve azt
mondhatta: cselekedje ezt vagy amazt, mert így
követel mel s ha nem is cselekszik, hivatalától
mozdítottam el!... Kétségbe eső neje, kis-
koru gyermekei hiában fognak könyörögni,
sirni, megfosztom önt hivatalától s emezeket
jövőjüktől!...

S oh! tiszta kezű, szeplőtlen erkölcs! meg-
határozták e könnyitni utaidat azok, kik alkal-
mat szolgáltatnak ily kísértésekre, a vagy meg-
akarják-e még nehezíteni a meredélyt, hogy
diadalmasan mutassanak ama választottakra,
kik el nem buktak?... Oh, hisz ezek száma
kivételes és ritka s kár volt ama gyarlók vál-
lait tövisekkel terhelni.

Sajátságos korszak volt ez. Egy fedhetlen
jellemű ember, a nagy pártvezér, kiről még az
irigység sem mondható rosszat s minthogy ez
az ember oly nagy s oly fedhetlen volt, sab-
lonszerűleg mintákat gyártottak s kiosztották a
közlegénység közt, hogy ez kivételesen nagy
alak erkölcsi szerént mérsekelje aránylag vá-
gyait s igényeit!

S hogy rá akartátok tukmálni boldog bol-
dogtalanra páratlan erényeit — nem ezt ve-
szem én zokon, hanem azt, hogy midőn pig-
meusokat óriásokká decretáltatok. Nem gon-
doskodtak egyáltalában semmi biztosítékról,
sem védelemről, hanem lerombolva köröskörül
a korlátokat, önhittent követelték, hogy minden
gyarló sziv legyen egy bevehetetlen erősség,
egy sziklavár, mit ellenség hiában ostromol.

(Folyt. köv.)

KÖZGAZDASÁG.

Ertéktőzsde.

— Délután 4 órakor. —

Budapest, szept. 18.

Osztrák hitelrészvény	—	—	631.25
Magyar hitelrészvény	—	—	748.—
Leszámitoló bank	—	—	743.75
Rimamurányi	—	—	561.50
Osztrák-m. államvasuti részv.	—	—	692.25
Közuti vasut	—	—	552.—
Városi villamos vasut	—	—	269.—

A gabonatőzsde határidői.

— Délután 4 órakor. —

Budapest, szept. 18.

Buza május	50 kilogrammonként	11.60
Buza okt.	—	10.38
Rozs okt.	—	8.96
Zab májusca	—	—
Zab okt.	—	7.04
Tengeri máj. 1908	—	6.85
Tengeri jul.	—	6.69

Hivatalos árfolyamok.

A budapesti áru- és értéktőzsde 1908. szept. 18.

Magyar arany járadék 4 száz.	—	—	111.50
Magyar koronajáradék 4 száz.	—	—	93.25
Magyar koronajáradék	—	—	82.75
Magyar földteherment. kötvény 4. sz.	—	—	93.50
Horvát-szlavon földteherment. kötvény	—	—	94.50
Magyar nyereség sorsjegy kölesön	—	—	186.—
Tisza-szab. és szegedi sorsjegy kölesön	—	—	145.—
Osztrák járadék papírban	—	—	97.25
Osztrák járadék ezüstben	—	—	99.—
Osztrák járadék aranyban	—	—	116.50
Osztrák korona járadék	—	—	97.50
1860. osztr. államsorsjegyek	—	—	150.25
Osztrák magyar bankrészvény	—	—	1730.—
Magyar hitelbank-részvény	—	—	748.—
Osztrák hitelbank-részvény	—	—	631.50
Magyar hitelrészvény	—	—	689.50
London vista	—	—	240.—

A szerkesztésért felelős

Dr. VUCSKICS GYULA.

Pülöp István Európa szállodája.

Nagyvárad legkellemebb látogatott, szórakozó helye. Most nyílt meg az Európa remek herthelyisége. Kiváló egészséges hegyi levegő. Villamos megállóhely. Telefon. Naponta pompás cigányzene. A vendéglős saját te mése, kiváló boraival, finom Dreher sörrrel szolgál a közönségnek. Elsőrendű konyha. A szoba árak igen mérsékelték. Az előkelően berendezett szállodát és a gyönyörű kerthelyiséget ajánljuk a közönség figyelmébe.

Most jut eszembe, hogy

iskolai

harisnya, női és férfi harisnya, keztyű, trikó, kötött kabátka és mellény, sálkendő, valódi Jäger tanár-ruházat és esőernyőnek a legversenyképesebb beszerzési forrása.

BARTOS H. és TSA

kizárólagos harisnyai és ernyőkülönlegességi üzlete

NAGYVÁRAD, RÁKÓCZI-UT 2.
(Bazár-épület.)

!! Javítások elfogadtatnak !!

Erdő-eladás.

A nagyváradai I. sz. főt. Káptalan tulajdonát képező, alább felsorolt erdővágások összes földfeletti fatömege, mely túlnyomó részben »tölgy épületi« fából áll, zárt ajánlatok útján eladatik, és pedig:

- 1., a 36 kat. holdas »méhesi« vágás Gyapju község határában,
- 2., a 11 kat. holdas »ábriházi« vágás Csehi község határában,
- 3., a 27 kat. holdas »hegy-köz-ujlaki« vágás és
4. a 11 kat. holdas »urszádi« vágás fatömegei, melyek kivánatra a természetben kimutattatnak.

A kellően lepecsételt és 10 százalékos bántópenzzel felszerelt ajánlatok legkésőbbén f. évi október hó 19-ik napján d. e. 10 óráig hozzám benyújtandók.

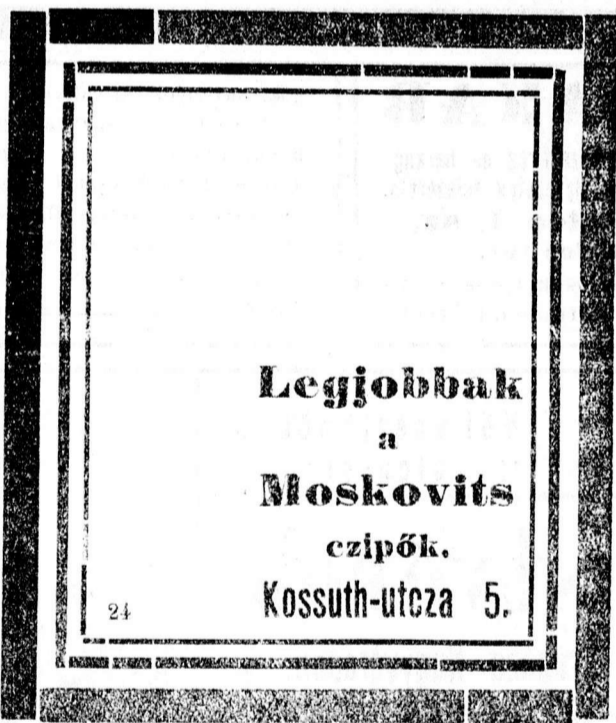
A részletes eladási feltételek az eladó uradalom erdőhivatalánál (Nagyvárad, Sal Ferenc-utca 4. sz.) beszerezhetők.

Nagyvárad, 1908. évi szeptember hó 12-én.

Papp Imre,
főtiszt.

Tanuló fizetéssel felvétetik!

Cím a kiadóban.

Hirdetések

felvétetnek a kiadóhivatalban.

Gőzmosóda vegytisztítógyár

Nagyvárad, Gilányi-utca.

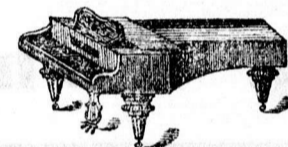
Mos, vasal s vegyileg tisztít

Mindennemű fehérneműek mosását a legnagyobb pontossággal eszközöljük. — A vegyi tisztítónkban női és férfi-ruhák, blousok, függönyök, szőnyegek a legszakoszerűbben lesznek elkészítve.

A ruhák el- és hazaszállítását saját kocsijainkkal eszközöljük.

Vidéki és városi telefon szám 398.

Van szerencsém értesíteni a nagyérdemű zenekedelő közönséget, hogy a Szent János-utcai 1. sz. alatt levő raktáramban nagy választékban vannak 252.

ZONGORÁK
és
PIANINOK

eladásra, hangversenyre, estélyekre ugyan szintén

havi bérletre igen olcsó árban számítva. — A nagyérdemű közönség pártfogását kérve, maradtam tisztelettel

Öz. *Mustó Jánosné.*

Vendéglő áthelyezés!!

Értesítem a n. é. közönséget, hogy a Kurlender házban **14 évig fennálló kóser** vendéglőmet Zöldfa-utca 10 sz. (Dr. Várnai-ház ifj. Weisz Bernát mellé) : : : :

HELYEZTEM ÁT.

A n. é. közönség b. pártfogását kérve

tisztelettel

GRÓSZ A.
vendéglős.

K É S Z I T :

Vasszerkezeteket, csigalépcsőzetet, vashidakat, üvegtetőzetet, modern vasrácszatokat.

Géperőre berendezett vasszerkezet, épület, műasztalos, sajtoló és csavargyártó telep

HRAZDIL EMIL Nagyvárad, Rózsa-u. Saját-ház.

Takarék tűzhely speciális készítője. Lakatos árukban nagy raktár. Vidéki szállításokra berendezkedve. Tanulók felvétetnek.

Vasszerkezetű víztornyokat, víztartályokat, vasablakokat. — Bádigosoknak ajánlja saját gyártmányú tetőblakjait.

Az őszi és téli áruk kiárusítása megkezdődött

Ifj. Kohn Sámuel Bémer-téri nagy áruházában,

hol a legjobb minőségű őszi és téli kelmék, se-lyemblousra valók, őszi és téli felöltő modellek, szörmegallérok, kabátok, fehérneműek, vásznak, szőnyegek, függönyök, asztalneműek stb.

végeladási árban árusíttatnak ki.

Saját érdeke tehát mindenkinek, hogy ebbeli szükségletének beszerzése előtt a cég áruházát felkeresse, hol az áruk rendkívüli olcsóságáról az áruk jó s á g á r ó l személyesen is meggyőződhetik.

Elsőrangú divattermeiben a legszebb angol kosztümök és francia toillettek igen jutányos árban vállaltatnak.

Ifj. Kohn Sámuel Bémer-tér.

STERN JAKAB

első nagyváradai villanyerőberendezett réz és harang-öntődéje, épület, díszbádogos és vízvezeték felszerelő.
Nagyvárad, Kert-utca 1. sz.
Városi és vidéki telefon 194.

Készít ércárut, gépfelszereléseket, fém és sárgaréz, nyersöntvények, bármilyen cse-

gők, harangok, szivattyúk, fecskendők, víz- és gőz-vezetékekhez szükségeltető sárgaréz és fémmunkákat, mindennemű épület- és díszbádogos munkákat, víz-vezetési berendezéseket. Saját találmányu és a m. kir. József-műegyetem által engedélyezett ACETYLEN fejlesztő készülékeimmel felszereltek városok, kastélyok, szállodák, vendéglők és magánlakásokat.

Költségvetést bármely szakra díjmentesen eszközölök.

Kész gyászruhák
:: raktáron. ::

Női kosztümök és
:: blousok. ::

Wéber Testvérek

kész női és gyermek ruha áruhaza Nagyváradon.
Rákóczi-ut Bémer-tér sarkán.

Nagyvárad és Biharmegye legnagyobb kész női és gyermekruha áruhaza Wéber Testvérek.

NAGY VÁLASZTÉK!

Kész leányka ruhák és kabátkák, kész női pongyolák, aljak és fehérneműek olcsó bevásárlási forrás.

TELEFON 684.

Wéber Testvérek
Bémer-tér.

Megrendelések 2 nap
- alatt készülnek. -

Mérték utáni megren-
delések elfogadtatnak.

